

**ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ**

формирано за защитата на дисертационен труд „Задължението на управителя от воденето на чужда работа без възлагане според българското облигационно право”, представен от Светослав Иванов Иванов за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в образователно направление по 3.6 „Право“ (Гражданско и семейно право)

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ю.н. Ангел Калайджиев

I. Светослав Иванов Иванов, докторант в задочна форма на обучение в катедра „Частноправни науки“ при УНСС, е представил за обсъждане дисертационен труд „Задължението на управителя от воденето на чужда работа без възлагане според българското облигационно право“.

II. Дисертантът е зачислен в редовна докторантура на обучение, финансирано от държавата по научна специалност Гражданско и семейно право, професионално направление 3.6 Право, към катедра „Частноправни науки“ със Заповед № 457/18.03.2015 г. на ректора на УНСС. Впоследствие редовната докторантура е била трансформирана в задочна. Отчислен е с право на защита със Заповед № 1476/30.06.2020 г. на ректора на УНСС. Със заповед № 458/05.06.2020 г. на заместник-ректора по НИД на УНСС е утвърдено научно жури за провеждане на публичната защита, на което съм външен член.

III. Докторантът е роден на 26 ноември 1989 г. Завършил е юридическия факултет на УНСС през 2013 г.

Той е бил хоноруван асистент по „Основи на правото“ в УНСС през учебните 2015 и 2016 г. В периода ноември 2016 – септември 2018 г. докторантът е бил съдебен помощник в Търговска колегия на Върховния касационен съд. Спечелил е конкурс за младши съдия, като в периода октомври 2018 - юни 2019 г. се е обучавал в Националния институт по правосъдието на Република България. В момента е младши съдия в окръжен съд- велико Търново.

Научните интереси на докторанта са в областта на гражданското и облигационното право. Сериозните му научни интереси са изразени в следните публикувани от него статии, от които шест са по темата на дисертацията: „Правните последици за представлявания от волеизявления, предадени на един от колективно овластените му представители“ – списание „Съвременно право“, № 5/2013 г.; „Практиката на българските съдилища (1893-2015) върху воденето на чужда работа без възлагане“ – списание „Съвременно право“ № 5/2015 г.; „Към въпроса за правната уредбата на представителното водене на чужда работа без възлагане в българското облигационно право“ – списание „Юридически свят“, № 2/2017 г.; „Приложно поле на воденето на чужда работа без възлагане според българското облигационно право“ – списание „Съвременно право“, № 4/2017 г.; „Кой може да бъде управител на чужда работа без възлагане според българското облигационно право?“ – списание „Търговско и облигационно право“, № 3/2018 г., № 4/2018 г.; „Предпоставките за възникване на задължението на управителя от водене на чужда работа без възлагане според българското облигационно право“ – списание „Търговско право“, № 4/2018, № 1/2019; „Прекратяване на задължението на управителя от воденето на чужда работа без възлагане в българското облигационно право“ – списание „Съвременно право“, № 3/2019 г.

Владее английски език и ползва италиански, френски, латински и руски език.

IV. Актуалният характер на избраната от автора тема на дисертационния труд е безспорен. Той се предполага от необходимостта да бъде анализирана задълбочено недостатъчно изследвана проблематика на воденето на чужда работа без натоварване.

V. Дисертационният труд е с обем 282 страници, включително съдържание и библиографска справка. Структурата на работата включва увод, три глави и заключение. Систематиката на работата е съобразена със спецификата на изследваното правно явление. Отделните глави са добре балансирани и логически свързани. Те съдържат

последователно и задълбочено излагане на всички основни въпроси, които уредбата на гестията (задълженията на гестора) поставя. Уводът представя предмета на изследване на работата. В него се съдържат също терминологични бележки, историческо изследване на института, анализ на неговото систематично място и на правната същност на воденето на чужда работа без натоварване. В първа глава „Общи положения“ последователно е анализирана уредбата на задължението на гестора, научните изследвания и съдебната практика във връзка със задължението на гестора, приложното поле на гестията и сравнението ѝ с други правни институти. Глава втора „Възникване на задължението на управителя“ е посветена на правните качества на гестора и елементите на юридическия факт, който поражда задълженията на гестора: интереса на dominus-a; уместността на действията на гестора; знанието му, че работата е чужда; липсата на възлагане; невъзможността носителят на интереса да се грижи за работата; липсата на противопоставяне срещу предприемането на работата от страна на носителя на интереса. В трета глава „Действие на задължението на управителя“ е отделено внимание на задълженията на гестора за: добросъвестно полагане на грижа, уведомяване на носителя на интереса и предаване на полученото. Анализирани са и неизпълнението и прекратяването на задълженията на управителя към носителя на интереса. Работата завършва със заключение, в което са обобщени по-важните изводи и са направени предложения de lege ferenda. Библиографската справка обхваща цитираните в труда 250 заглавия, от които 133 заглавия са на български език, а ползваните чуждестранни съчинения са 117.

VI. Дисертационният труд съдържа редица достойнства.

1. Той разкрива задълбочени познания на автора по проблема като правна уредба, теория и практика. Не може да не се отбележи високата езикова култура и ясният и точен стил на изразяване на докторанта. Работата заслужава висока оценка, тъй като тя разкрива богатата правна култура и уменията на автора да подложи на задълбочен критичен и аргументиран анализ традиционно застъпвани и поддържани в правната теория и съдебната практика становища.

2. Авторът е анализирал критично цялата българска литература, посветена на проблематиката на воденето на чужда работа без натоварване, както и голям брой сериозни чужди (английски, френски, италиански и немски) изследвания. Задълбочено

са обсъдени съвременните теоретични виждания в тази област. Научният апарат е богат, а цитирането е точно и добросъвестно. Личи доброто познаване на правната теория, което е позволило на автора да прояви самостоятелно отношение към изследваните отношения и да аргументира собствени тези - основна предпоставка за научна работа. Силно впечатление прави и коректното отношение на дисертанта при излагането на собствените и чуждите аргументи. При аргументиране на собствената теза докторантът привежда и контрааргументи, което подсилва тежестта на неговите доводи и показва уважение към чуждите становища.

3. В проекта за дисертационен труд авторът е съчетал умело различни методи на научно изследване, което е несъмнено негово достойнство. С най-голям успех в изследването са използвани историческият, сравнителноправният и позитивистичният метод, което се обуславя от спецификата на явлениято.

4. Трудът съдържа и следните научни приноси.

Той е първото цялостно монографично изследване на правната уредба на задълженията на управителя на чужда работа без натоварване в Република България.

За първи път в нашата литература е направено подробно историческо и сравнителноправно изследване на този институт, като анализът не е самоцелен, а е извършен във връзка с националната правна уредба и възможностите за нейното усъвършенстване.

Научни приноси се разкриват в разграничаването на съдържанието на различните термини, които законодателят използва в уредбата на института (с.20-30), както и в последователното и критично изследване на теориите за обяснението на правното явление (с.71-78).

Принос на докторанта е анализът на приложното поле на воденето на чужда работа без натоварване, съгласно който гестията не може да има за предмет незаконни и аморални действия, разграничаването на правните от фактическите действия и аргументирано поддържаното становище, че гесторът може да извършва както управителни, така и разпоредителни действия, включително от името на доминуса (с.94-118). В дисертацията за първи път у нас се изследва и аргументирано отрича възможността да се води чужд процес от гестор като пряк представител или процесуален субституент на доминуса.

Нови и с приносен характер са изводите на докторанта касателно разграничаването с оглед юридическите факти и техните последици на воденето на чужда работа без натоварване от договора за поръчка, получаването на нещо без основание, на отпаднало или неосъществено основание, неоснователното обогатяване, мнимото представляване и солидарната отговорност на съпрузите за задълженията, поети за нуждите на семейството (с.119-137).

Принос на докторанта е разбирането, че недееспособен може да действа като управител на чужда работа при фактически действия – когато може фактически да осъзнае, че работата е чужда. Друг принос е тезата, че множеството гестори отговарят разделно спрямо доминуса, ако работата е делима (с.138-149).

Приносен характер в дисертационния труд има анализирането на елементите на юридическия факт, който поражда задълженията на управителя (с.150-200). Нови за нашата литература са изводите на докторанта относно понятието за интерес на доминуса и видовете интерес, както и тези за интереса на гестора. Следва да бъдат подкрепено и изследването на автора относно същността на предприемането на чуждата работа, което трябва да бъде уместно, както и обосноваването му разбиране за знанието на гестора, че работата е чужда или съвместна, без да е необходимо наличието на намерение за водене на чужда работа. Принос на докторанта е изводът му, че намерението да се прояви щедрост у гестора не осуетява пораждането на облигационното отношение между гестора и доминуса, както и анализът на мнимата и путативната гесция. Задълбочено и аргументирано е изследвана в работата и липсата на възлагане на работата като елемент от юридическия факт, който поражда правоотношението между гестора и доминуса, както и различни случаи на такава липса – нищожен договор, оказване на лекарска помощ от медик и оказване на помощ на пострадал. Безспорен приносен характер разкрива изясняването на съдържанието на липсата на възлагане за извършването на работата, а именно, че това може да бъде не само сключен между гестора и доминуса договор, но и правоотношение, по което доминусът не е страна. Принос на докторанта са изводите му за ирелевантност на одобрението на работата от доминуса с оглед пораждането на задължението по чл. 60, ал. 1 ЗЗД, както и тези относно изискването работата да бъде предприета само доколкото доминусът е в невъзможност да се погрижи за нея и касателно значението на противопоставянето на доминуса срещу предприемането на работата от гестора и възможността работата да бъде предприета, въпреки че доминусът знае, че някой води работите му.

Безспорни приносни моменти се съдържат и в анализа и обособяването на различните задължения на гестора, първото от които е задължението на гестора да се грижи за чуждата работа (чл.60, ал.1 ЗЗД). Принос на автора е разграничаването на понятията „предприемане“, „управление“, „приключване“, „водене“ и „грижа“ за чуждата работа (с.203-205). За първи път в нашата литература задълбочено се разглежда съдържанието на дължимата грижа на гестора и предмета на задължението за управление и завършване на работата (с.203-210). Анализирано е и задължението на управителя за уведомяване и даване на сметка на доминуса за предприемането, воденето и приключването на работата (с.211-217). Приносен характер има разбирането, че доминусът не би могъл да дава указания на гестора във връзка с воденето на работата. Достойство на труда са и изводите на докторанта за същността и предмета на задължението на управителя за предаване на полученото на носителя на интереса (с.217-228). Ново за нашата литература е разбирането, че при „косвеното“ представителство доминусът би могъл да придобие права срещу третото лице, което е недобросъвестно, преди тези права да са били прехвърлени от гестора на доминуса, както и изводите на докторанта за колизията относно правата, придобити от управителя, между носителя на интереса и кредиторите на управителя. Приносен характер разкриват и изводите на докторанта относно лихвите върху капитала, който гесторът е получил за доминуса и лихвите върху сумите на доминуса, които гесторът е употребил в своя полза.

Научни приноси се съдържат и в анализа за неизпълнението на задълженията на гестора и неговите последици. Следва да бъде подкрепено разбирането на докторанта за договорен характер на отговорността на гестора (с.228-230), виждането му, че доминусът не разполага с иск за реално изпълнение, когато управителят не е управлявал добре или е изоставил работата, без да има основание за това (с. 231), изводите му относно намаляването отговорността на гестора съгласно чл.60, ал.3 ЗЗД (с.236-241), анализа на отговорността на управителя за действията на трето лице (с.242-246). Ново за нашата литература е изследването на случаите на прекратяване на задължението на управителя – когато носителят на интереса е състояние да се грижи за работите си сам или се противопостави на по-нататъшните действия на гестора или гесторът се откаже да продължи работата, както и на значението на загубата на качества на гестора за погасяването на задължението му (с.246-257). Приносен характер имат и изводите на автора за погасяването по давност на задълженията на гестора.

Направените предложения *de lege ferenda* в дисертационен труд също представляват безспорни научни приноси, както и обобщаването им в конкретни разпоредби за изменение и допълнения на чл.60-62 ЗЗД.

Принос на автора е и практическата насоченост на дисертационния труд, тъй като в него е анализирана критично и задълбочено съдебната практика по воденето на чужда работа без натоварване.

5. Към автора могат да бъдат отправени и някои препоръки с цел усъвършенстване на работата.

Налице е известно несъответствие между темата на работата и нейното съдържание, доколкото в работата са анализирани всички, а не само едно задължение на управителя на чуждата работа (задължението да се грижи за чуждата работа). От прецизиране се нуждаят някои от използваните от докторанта термини – например термина „действие на задължението на управителя“ (с.91-94, с.201), което е с неясно съдържание (с него авторът означава съдържанието на задълженията и последиците от неизпълнението им). Недостатъчно обоснована е тезата, че съгласието на родителя или попечителя на ограничено отговорния управител е без правно значение, когато той действа от чуждо име (с.142). Смесено е съдържанието на задължението за управление и завършване на работата с обективния стандарт, на който поведението на гестора трябва да отговаря (дължимата грижа) – с.203-211.

VII. Сериозната научна подготовка на дисертанта е видна и от публикуваните от него шест научни статии по темата на дисертацията, които сами по себе си са сериозни и задълбочени научни изследвания.

В статията „Практиката на българските съдилища (1893-2015) върху воденето на чужда работа без възлагане“ – списание „Съвременно право“ № 5/2015 г., за първи път в нашата литература се извършва преглед на съдебната практика по въпросите на воденето на чужда работа без натоварване, свързани със същността на явлението, обхвата на действията, които гесторът може да извършва, и съдържанието на задължението му. Разгледана е практика на Върховния съд, Върховния касационен съд и Върховния административен съд. Анализирани са и решения на съдилища на други държави, в които е налице уредба, сходна с българската.

В статията „Към въпроса за правната уредбата на представителното водене на чужда работа без възлагане в българското облигационно право“ – списание

„Юридически свят“, № 2/2017 г., за първи път в нашата литература е детайлно разгледан въпросът за репрезентационната гесция в нашето право. Извършен е сравнителноправен анализ на този проблем, като същевременно е изследвано отношението към него на българската теория и съдебна практика. Обосновано е аргументирано виждането с приносен характер, че управителят на чуждата работа придобива представителна власт по силата на закона.

Статията „Приложно поле на воденето на чужда работа без възлагане според българското облигационно право“ – списание „Съвременно право“, № 4/2017 г., съдържа сериозни научни приноси, доколкото в нея се за първи път задълбочено се анализират с оглед на различни критерии действията, които управителят на чужда работа без натоварване може да извършва – правомерни, неправомерни и неморални действия; правни и фактически действия; действия при пряко и косвено представителство; неформални и формални действия; водене на чужд процес; управителни и распоредителни действия; действия в защита здравето на другото; еднократни и продължителни действия; бездействия.

Статията „Кой може да бъде управител на чужда работа без възлагане според българското облигационно право?“ – списание „Търговско и облигационно право“, № 3/2018 г., № 4/2018 г., има за предмет на изследване изискванията, на които едно лице трябва да отговаря, за да бъде управител на чужда работа. Приносен характер имат изводите на автора, че и държавата може да бъде управител на чужда работа без натоварване, както и тезата му, че, когато извършват фактически действия, управителят трябва да може да съзнава, че работата е чужда, без да е необходимо да е дееспособен. Принос на автора е тезата му, че ако чуждата работа бъде поета от няколко лица, тяхната отговорност е разделна.

Друга научна статия по темата на дисертацията е: „Предпоставките за възникване на задължението на управителя от водене на чужда работа без възлагане според българското облигационно право“ – списание „Търговско право“, № 4/2018, № 1/2019. Статията съдържа сериозни научни приноси, доколкото в нея последователно и задълбочено се изследват елементите на юридическия факт, който поражда задължението на управителя за водене на чужда работа: интересът на носителя на интереса, уместността на предприемането на работата от управителя, знанието на управителя, че работата е чужда, липсата на възлагане на работата от носителя на интереса, невъзможността на носителя на интереса да се грижи за работата, непротивопоставянето на носителя на интереса на предприемането на работата от

управителя. Статията завършва с аргументирано предложение de lege ferenda за усъвършенстване редакцията на чл.60, ал.1 ЗЗД.

В статията „Прекратяване на задължението на управителя от воденето на чужда работа без възлагане в българското облигационно право“ – списание „Съвременно право“, № 3/2019 г., за първи път у нас задълбочено на основата на сравнителноправен, теоретичен и съдебно-практически анализ са изследвани основанията за прекратяване задължението на управителя на чужда работа – възможност на носителя на интереса да се погрижи за работата; противопоставяне на носителя на работата; отказ на управителя; загубване необходимите качества на гестора. Отделено е внимание и на обстоятелства, които не водят до прекратяване задължението на управителя – изгубване на правоспособността и дееспособността на носителя на интереса, узнаване от носителя на интереса, че някой води работите му. Разгледано е и погасяването по давност на задължението на управителя.

VIII. Според изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и актовете по прилагането му, включително наукометричните таблици за минималните изисквани точки по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности и броят точки по показатели в Област 3. Социални, стопански и правни науки (Приложение към чл. 1а, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ), кандидатите за придобиването на образователната и научната степен „доктор“ в направление 3.6 Право следва да са представили дисертационен труд (50 т.) и печатна продукция, носеща им поне 30 наукометрични точки.

Представените от докторанта Светослав Иванов публикувани шест научни статии по темата на дисертацията, следва да бъдат точкувани, както следва:

Статия	Квалификация според ПЗРАСРБ	Точкуване
1. Практиката на българските съдилища (1893-2015) върху воденето на чужда работа без възлагане, списание „Съвременно право“ № 5/2015 г	Статия, публикувана в нереферирано списание с	10 т.

	научно рецензиране = Г7	
2. „Към въпроса за правната уредбата на представителното водене на чужда работа без възлагане в българското облигационно право“ – списание „Юридически свят“, № 2/2017 г.	Статия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране = Г7	10 т.
3. Приложно поле на воденето на чужда работа без възлагане според българското облигационно право – списание „Съвременно право“, № 4/2017 г.	Статия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране = Г7	10 т.
4. Кой може да бъде управител на чужда работа без възлагане според българското облигационно право? – списание „Търговско и облигационно право“, № 3/2018 г., № 4/2018 г.	Статия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране = Г7	10 т.
5. Предпоставките за възникване на задължението на управителя от водене на чужда работа без възлагане според българското облигационно право – списание „Търговско право“, № 4/2018, № 1/2019.	Статия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране = Г7	10 т.
6. Прекратяване на задължението на управителя от воденето на чужда работа без възлагане в	Статия, публикувана в	10 т.

българското облигационно право – списание „Съвременно право“, № 3/2019 г.	нереферирано списание с научно рецензиране = Г7	
Общо		60 т.

Следователно докторантът изпълнява наукометричните изисквания за получаването на степента „доктор“, дори без да се вземат предвид другите му публикувани статии извън темата на разглежданото дисертационно изследване.

IX. Изложените по-горе препоръки относно дисертационния труд имат второстепенен характер и по никакъв начин не намаляват неговото значение. Трудът отговаря на всички изисквания на чл.6, ал.3 от ЗРАСРБ – той съдържа научни резултати, които представляват оригинален принос в науката, и показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания в областта на гражданското и облигационното право и способности за самостоятелни научни изследвания. Ето защо убедено предлагам на Научното жури да одобри работата на кандидата и да направи предложение до председателя на факултетния съвет при Юридическия факултет на УНСС на Светослав Иванов Иванов да бъде дадена образователната и научна степен „доктор“.

София, 17 юли 2020 г.

Ангел Калайджиев: